

MİLLÎ VE MANEVÎ DEĞERLERİMİZ

Bir milleti millet yapan ve ayakta tutan millî ve manevî değerleridir. Bu değerler, milletlerin birlik, beraberlik ve dayanışma içerisinde yaşamasını ve millî kimliğiyle tarih sahnesinde yer almasını sağlamaktadır. Bir toplumu içten yıkmak isteyenler, inanç, ahlâk ve millî değerleri yok etmeyi ilk hedef olarak seçmektedirler.

Vatan, ırk, inanç, dil, tarih, kültür, örf ve âdetlerden oluşan duygu, düşünce ve inançları, o milletin millî ve manevî değerleridir. Bu değerler zedelendiğinde, milleti birbirine bağlayan bağlar zayıflayacak ve zamanla toplum bölünüp parçalanarak tarih sahnesinden yok olacaktır.

Kur'an'da, *"Heç birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin..."* (Âl-i İmran, 3/103) buyrulmaktadır.

BAHÇE SAHİPLERİ

Kalem sûresi 17-33. ayetlerde geçen kıssada bir bahçe ve sahiplerinden bahsedilmektedir: Bahçe sahipleri "Allah'ın izni olursa" demeksizin meyveleri erkenden devşirmeye yemin etmişler ve yoksullara bir şey vermemeyi planlamışlardır.

Ancak gece gelen bir afet bahçelerini tamamen yok etmiştir. Sonuçta yaptıklarının yanlış olduğunu anlayarak pişman olmuşlardır.

Bu örnek ile Allah'ın verdiği nimetlere şükretmeyenler uyarılmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

Kim iradesini dininin hizmetçisi yaparsa her güç ona boyun eğer. Kim de dinini isteklerine alet ederse başı dertten kurtulmaz.

(İbn Arabi)

ÇOCUKLARIMIZ VE BİZ

Yüce Rabbımız bizlere sayısız nimetler bahşetmiştir. (Nahl, 16/18) Bu sayısız nimetlerden biri de çocuklarımızdır.

Çocuklarımız Rabbimizin bize bir emanetidir. Bu emaneti en iyi bir şekilde korumalı ve onlara karşı sorumluluğumuzu yerine getirmeliyiz. Çocuklarımızı en güzel şekilde yetiştirmeli ve topluma yararlı birer evlat olmalarını temin etmeliyiz.

Çocuklarımıza bırakabileceğimiz en güzel mirasın onları güzel terbiye etmek (İbn Mâce, “Edeb”, 3) olduğunu belirten Peygamberimiz, öldükten sonra geride bırakabileceğimiz en hayırlı şeylerden birinin de dua eden salih bir evlat olduğunu vurgulamıştır. (Ebû Dâvut, “Vesaya”, 14)

İSMAİL HAKKI BURSEVİ VE TEFSİRİ

(1652 Aydos/Bulgaristan - 1725 Bursa)

Celvetiye Dergahının pirlere dendir. Kırk yıldan fazla Üsküp, İstanbul, Şam ve Kahire’de ilim ve irşatta bulunmuştur. Yüzün üzerinde eser vermiştir.

Müstesna eseri Rûhu'l-Beyân Fî Tefsîri'l-Kur’ân Bursa Ulu Câmi’de 23 yılda verdiği vaazlardan oluşmuştur. Bu eserde; Âyetleri âyet ve hadislerle açıklamış, ibretli menkibelere ve şii-rlere yer vermiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Oğlum ananı atanı say, bereket büyüklerle beraber olmadadır. Büyüğünü bil-meyen Allahını bilmez.

(Şeyh Edebali)

ORGAN NAKLİ

Vücutta görevini yapamayan bir organın yerine canlı veya ölü bir vericiden alınan sağlam ve aynı görevi üstlenecek bir organın nakledilmesi işlemidir.

Din İşleri Yüksek Kurulu 06.03.1980 tarih ve 396/13 sayılı kararında özetle zaruret halinin bulunması, hastalığının bu yoldan tedavi edilebileceğine tabibin zann-ı galibinin bulunması, organ veya dokusu alınan kişinin, bu işlemin yapıldığı esnada ölmüş olması, veren ve alan tarafların bu işi karşılıklı rızalarıyla yapmış olması, alınacak organ veya doku karşılığında hiçbir şekilde ücret alınmaması şartıyla organ ve doku naklinin caiz olacağı sonucuna varmıştır.

SABİR ÖRNEĞİ HZ. EYYÜB

Eyyüb Peygamber başına gelen her türlü sıkıntı ve hastalığa sabretmiş ve her zaman dualarıyla Rabbine sığınmıştır.

Nitekim Allah, Kur'an'da "Gerçekten biz Eyyüb'u sabreden bir kimse olarak bulduk. O ne güzel bir kuldu! O başta, Allah'a çok yönelen bir kimse idi." (Sâd, 38/44) buyurarak övmüş ve örnek göstermiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Eskimiş fikirler paslanmış çivilere benzer.

Söküp atmak çok güçtür.

(Cenap Şahabettin)

GÜNAHLARDAN SAKINMAK

İnsanoğlu iyiliğe de kötülüğü de meyilli olarak yaratılmıştır. Ancak Rabbinin ondan istediği kendini iyi, güzel ve temiz olana yöneltip, kötü ve günah olandan uzak tutmasıdır.

Bu bağlamda mümin kimse, Allah'a kulluk bilinci ile hareket ederek günahlardan ve günaha sevk eden bütün yollardan sakınmaya özen göstermelidir.

Sevgili Peygamberimiz, büyük günahlar kadar küçük günahlardan da sakınılmasını tavsiye etmiştir. (İbn Mâce, "Zühd", 29) Ayrıca o, iki işten birini tercih etmekte durumunda kaldığında günah olmadığı sürece kolay olanını seçmiş, günah olması halinde ise ondan en uzak duran kimse olmuştur. (Buhârî, "Hudûd", 10)

İLK TEVBE

Hz. Adem (a.s.) ve eşi Havva annemiz cennette şeytanın vesvesesi ile yasak meyveden yiyince hemen akabinde; "Ey Rabbimiz! biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz." (Araf, 7/23) şeklinde tövbe etmişler ve Allah da tövbelerini kabul etmiştir. (Bakara, 2/37)

ÖZLÜ SÖZ

*Pınar kuru, destiler kırık, suya giderler.
O gafiller ki haydan gelip huya giderler.
(Necip Fazıl Kısakürek)*

PEYGAMBER EFENDİMİZİN CÖMERTLİĞİ

Abdullah b. Abbas'dan nakledildiğine göre Rasûlullah insanların en cömerdiydi. Özellikle Cebrâil (a.s.) ile Kur'an'ı müzakere ve mukabele ettiği Ramazan ayında hayır işleme hususunda esen rüzgardan daha cömertti. (Buhârî, "Bed'ü'l-vahy", 1)

Kendisinden bir şey istendiğinde asla "Hayır?" demeyen Allah Resûlü, bu sayede birçok insanın gönlünü kazanmıştır.

Nitekim bir adam Rasûlullah'tan iki dağ arasını dolduracak kadar koyun istemişti. Hz. Peygamber'in istediğini vermesi üzerine kabilesine dönünce, "Ey kavmim, Müslüman olun! Vallahi Muhammed öyle ihsanda bulunuyor ki, fakirlikten korkmuyor." diyerek bu emsalsiz cömertlikten ne kadar etkilendiğini ifade etmişti. (Müslim, "Fedâil", 58)

İLK KARDEŞ KANININ ARDINDAN

Hızır Adem'in oğullarından Habil'i kardeşi Kabil, takvadan uzaklaştığı için Allah'a takdim ettiği kurbanın kabul edilmemesi sebebiyle hasedinden öldürerek ilk cinayeti işlemiştir.

Bu sebeple ilk katil olarak hep kötülükle anılmış, salih olan Habil ise, daha güçlü olduğu halde kardeşini öldürmeye yeltenmeyerek, ona hatasını hatırlatmış, hep hayırla anıla gelmiştir. (Maide, 5/27-29)

ÖZLÜ SÖZ

En iyi insan kendine hâkim olan kişidir.

Çünkü başkaları ile uğraşmaz.

(Sadi Şirazi)

RÜŞVET VE YOLSUZLUK

Yüce dinimiz İslam, sevgi ve huzur dolu bir toplum meydana getirmek için insanlar arasındaki her türlü haksızlığı ve kötülüğü haram kılmıştır.

Rüşvet ve yolsuzluk toplumları felakete götüren, birlik ve kardeşlik duygularını kökünden sarsan, huzurun bozulmasına yol açan, adalet, itimat ve güveni yok eden çirkin davranışlardır.

Yüce Allah (c.c.) *“Aranızda birbirinizin mallarınızı haksız yere yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını bile bile günaha girerek yemek için onu yetkililere (rüşvet olarak) vermeyin.”* buyurmaktadır. (Bakara, 2/188) Peygamber Efendimiz (s.a.s.) de *“Rüşveti alan da veren de Cehennemdedir.”* (Cami'us Sagir, 4490) buyurmuştur.

ÖZLÜ SÖZ

*Neye yaklaşısam sonu uzaklık ve kırgınlık.
Anla ki yok Allah'tan başkasıyla yakınlık.
(Necip Fazıl Kısakürek)*

MEHMET RÜŞTÜ AŞIKKUTLU

Son devir kıraat âlimidir. 1901 yılında Of ilçesinin Uğurlu kasabasında doğdu.

Dönemin tanınmış âlimlerden İslami ilimler, aşere ve takrîb okudu. Kur'an Kursu öğreticiliği ve vaizlik görevleri yanında Kıraat, Fıkıh, Arapça okuttu.

Sahasında pek çok öğrenci yetiştiren Âşikkutlu 1980'de vefat etti.

Kıraat konusunda henüz basılmamış dört eseri vardır.

BELALARA KARŞI SABIRLI OLMAK

“Dayanma, dayanıklılık” gibi anlamlara gelen sabır, ahlâkî bir kavramdır. Başa gelen belalardan dolayı Allah’tan başka kimseye şikayetçi olmamak, yakınmamak, insanın kalbindeki sükûnet ve dayanma gücüdür.

Kur’an’da müminler başa gelen musibetlere karşı sabırla emrolunmuştur. (Kehf, 18/28) Peygamberler de çevresindekilere daima sabrı tavsiye etmişlerdir. Hz. Musa İsrailoğullarına, *“Allah’tan yardım dileyin ve sabredin”*, (A’râf, 7/128) Hz. Lokman da oğluna; *“Yavrucuğum! Namazı kıl, doğru ve yararlı olanı emret, kötü ve eğriden vazgeçir, başına gelebilecek her belaya sabırla katlan; bu azim ve kararlılık göstermeye değer bir şeydir.”* (Lokmân, 31/17) diyerek öğütte bulunmuşlardır.

Ayrıca Cenab-ı Hak, başına gelen belalara sabırla katlandığı için Hz. Eyyub’u, *“O ne güzel kul.”* (Sâd, 28/44) buyurarak övmüştür.

TEZHİP SANATI

Tezhip, kendisi gibi kitap sanatlarından olan hüsnühat ve cilt sanatlarını tamamlayan, onlara ahenk ve güzellik kazandıran, bu sanatlarla birlikte kitaba nakış ve renk harmonisi kazandıran güzel bir sanat koludur.

Tezhip, ezilerek fırçayla sürülecek hâle getirilmiş olan varak altın ve muhtelif renklerin kullanılmasıyla gerçekleştirilen, parlak ve cazip bir kitap sanatıdır.

ÖZLÜ SÖZ

Şaka yoluyla söylenmiş olsa bile akıllı insanın ders almayacağı söz yoktur. Ama cahilin önünde yüzlerce hikmetlerden bahsetsen, bu onun kulağına şaka gibi gelir.
(Sadi Şirazî)

KARABORSA

İslam literatüründe “ihtikâr” olarak isimlendirilen karaborsa, ihtiyaç duyulan temel tüketim maddelerinin istiflenerek fiyatların yükselmesini beklemek ve ihtiyaç anında fahiş fiyatla satmak demektir. İslam bu suretle piyasanın tabii işleyişini engellemeyi, haksız yollarla kazanç elde etmeği ve sermayeyi tekellemeyi yasaklar ve böyle bir uygulamayı büyük günahlar arasında sayar. (Nisa, 4/29-30) İslam dini müminleri zekât dinî müeyyide ve infak gönüllü yardımıyla fakirlerin görüp gözetilmesini kolladığı gibi bununla ticari hayatı da canlı tutmayı amaçlar.

İslam ticarî hayatta da emrettiği ahlakî ve hukukî ilkelerle hem sermayenin mali piyasaya katkısını hem de ihtikârı önlemeyi amaçlamıştır.

CİLT SANATI

Kitabın yapraklarını dağılmadan bir arada tutabilmek için yapılan koruyucu kapağa cilt denir. Arapça deri anlamına gelen bu ismin, genellikle ciltlerin bu işe en uygun malzeme olan deriden yapılmaları sebebiyle verildiği bilinmektedir.

Yazı ve kitaba olan bu hürmet, Türk ciltçiliğinin güzel sanatlardan bir şube hâline gelmesini sağlamıştır. Şunu da abartmadan söyleyebiliriz ki; cilt sanatı Türklerde olduğu kadar dünyanın hiçbir milletinde bu derece yüksek bir sanat seviyesine çıkmamıştır.

ÖZLÜ SÖZ

Bir dilek için padişahın huzuruna niçin gidiyorsun, tamahı bıraktın mı padişah sen olursun.

(Sadi Şirazî)

ÖFKESİNE HAKİM OLMAK

Allah (c.c.) insanı, sevgi, korku, üzüntü ve öfke gibi birtakım duygularla donatmıştır. İnsan, bu duyguları gereği gibi kullanmazsa, telafisi imkânsız sonuçlarla karşılaşması kaçınılmaz olur. Duygularının esiri olmak yerine, onlara hâkim olmayı başarabilenler hem dünyada, hem de ahirette huzura kavuşurlar. Kontrol edilmesi en zor duygulardan olan öfkenin, kin ve nefretle de bağlantısı vardır. Atalarımız, “Öfkeyle kalkan zararlar oturur.” diyerek, bu konuya dikkatlerimizi çekmişlerdir. Bu nedenledir ki, toplumumuzun her alanında öfkesine hâkim olan aklîselim bireylere fazlasıyla ihtiyacımız vardır.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) de “*Pehlivan, güreşte rakibini yenen kimse değildir; asıl yiğit, kızdığı zaman öfkesini yenendir.*” buyurmuşlardır. (Buhârî, “Edeb”, 102)

ÖZLÜ SÖZ

İnsan, tarihe her istediğini söyleyebilir.

Çünkü ölümler itiraz edemezler.

(Cenap Şahabettin)

ALLAH'A GÜVENMEK TEVEKKÜL

Allah'a iman konusu içerisinde yer alan tevekkül, “*Eğer müminler iseniz yalnızca Allah'a tevekkül edin.*” (Maide, 5/23) emrine uyarak; “*Başarım ancak Allah'ın yardımı iledir. Ben sadece ona tevekkül ettim ve sadece ona yöneliyorum.*” (Hud, 11/88) niyazıyla “*Allah bize yeter. O ne güzel vekildir! Derler.*” (Al-i İmran, 3/173) ayetine kulak vererek Allah'a güvenmek, dayanmak, bir işte gayret gösterip sonucunu Allah'a havale etmek demektir.

Çünkü olgun mümin bilir ki: “*İnsan için ancak çalıştığı vardır. Şüphesiz onun çalışması ileride görülecektir sonra çalışmasının karşılığı kendisine tastamam verilecektir.*” (Necm, 53/39-41)

DİN, BİLİM, UYGARLIK VE ATATÜRK

Atatürk, iyi bir komutan ve devlet adamı olması yanında, aynı zamanda çağın bilimsel gelişmelerini yakından izleyen, araştıran, inceleyen iyi bir aydındır.

Atatürk'ün Cumhuriyetle birlikte ülkeyi çağdaş medeniyet düzeyine ulaştırmak için çaba sarf ederken, dine ve din hizmetlerine olan ihtiyacı göz ardı etmediğini görmekteyiz. Atatürk, Türk Milletinin Kur'an'ı ve İslam'ı iyi okuyup anlamasını ve cehaletten kurtulmasını çok istiyordu. Aydınlanma ve uygarlığın gerçekleşmesi için bu şarttı.

Bu amaçla Cumhuriyetin ilk kurumlarından biri olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kuruluşu sırasında TBMM'nce özel ödenek ayrılarak, Kur'an tefsiri ve hadis tercümeleri yaptırma kararı alındığında, Atatürk'ün cumhurbaşkanlığı makamında olduğunu hatırlarsak konu daha iyi anlaşılacaktır.

ÖZLÜ SÖZ

*Zafer, zafer benimdir diyebilenindir.
Başarı, başaracağım diye başlayıp başaranındır.
(Atatürk)*

HİLYE-İ ŞERİF

Sözlükte süs, zinet, kolye ve güzellikler; mecazi olarak portre ve sıfat anlamına gelen hilye, terim olarak, Hz. Peygamberin yaratılış güzelliklerini, huylarını, güzel ahlakını, yaşayış tarzını, dış görünüşünü ve kişisel özelliklerini (şemai-lini) anlatan rivayetleri, güzel ve süslü yazı ile yazılarak oluşturulan levhalara denir.

İslamiyette Hz. Muhammed'in (s.a.s.) sevgisi farklı şekillerde tezahür etmiş ve hilye sanatı ortaya çıkmıştır. Özellikle Osmanlı sanatçıları Peygamber Efendimizin fiziki özelliklerini anlatan rivayetleri Hilye-i şeriflerde bir görsel şölene dönüştürmüşlerdir.

Müzehhipler tarafından bezenen hilyeleri yazmak bir hat sanatkarı için icazetname alma manasına geliyordu.

ECEL

Sözlükte mutlak vakit, belirlenmiş zaman veya belirlenmiş bir müddetin sonu gibi manalara gelen ecel kavram olarak Allah tarafından her canlı için önceden takdir edilen hayat süresi ve bu sürenin sonu olan ölüm zamanı demektir.

Ecel tek olup Allah'ın takdiriyledir. İnsanları yaratan dirilten rızıklandıran ve öldüren Allah olduğundan eceli belirleyende Allah'tır.

“Aranızda ölümü takdir eden biziz...” (Vakıa, 56/60) ayeti bu gerçeği ortaya koymaktadır. Kur'an ayetlerinden anlaşıldığı üzere ecel ne vaktinden önce gelir nede vakti ertelenebilir. Bu gerçek A'raf sûresi 34. ayette şöyle belirtilmektedir. *“Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.”*

ÖZLÜ SÖZ

Sabır ve tahammül sana zehir gibi görünür.

Fakat içine yerleşince bal kesilir.

(Sadi Şirazi)

ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK

Alçak gönüllülük (tevazu), kişinin Allah'ın kulu olduğu bilinci ile diğer mü'min kardeşleriyle ilişkilerinde büyülenmeden seviyeli bir davranış sergilemesidir. Kur'an'da, müminin vasıflarından bahisle, *“Rahmanın kulları yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir.”* (Furkan, 25/63) buyurulmaktadır.

Tevazu ile tezelzülü yani alçak gönüllülük ile alçaklık kompleksini, vakar ile de kibri birbirine karıştırmamak gerekir. Müslüman, bir yandan diğer müslüman kardeşleri ile karşılaşmalarında tevazu ile davranırken diğer yandan duruma göre asil ve olgun bir şahsiyette olması gereken vakarı elden bırakmaz.

PEYGAMBERİMİZİN FARKLI İNANÇ MENSUPLARINA YAKLAŞIMI

Hız. Peygamber'in (s.a.s.) özellikle Hıristiyan ve Yahudilerle doğrudan temas halinde olduğu Medine dönemi, onun gayr-i müslimlere yaklaşımına ilişkin önemli olaylara tanıklık etmiştir. Bu olaylara bütüncül olarak baktığımızda Rasûlullah'ın farklı din mensuplarını ötekileştirici ve aşağılayıcı bir tutum sergilemediğini ve onların dinlerini özgürce yaşama haklarını güvence altına aldığını görürüz. Efendimiz (s.a.s.) gayr-i müslimleri İslama çağırarak birlikte, vatandaşlığın gerektirdiği bazı yükümlülükleri yerine getirmeleri koşuluyla kendi inancında kalmak isteyenleri serbest bırakmış, dinlerini terk etmeleri konusunda kendilerine bir baskı yapmamıştır. Ancak anlaşmalarına sadık kalmayan ve insanlığın ortak değerlerine saygı göstermeyenleri cezasız bırakmamıştır.

HUŞÛ

Huşû, Allah'a karşı korku ve sevgi ile boyun eğmek ve bu duygu ile alçak gönüllük ve tevazu göstermektir.

Huşû, Kur'an-ı Kerim'de müminlerin bir özelliği olarak zikredilmekte ve anlam olarak da müminlerin Allah'a duyduğu derin saygı ve gönülden yapılan itaat ve boyun eğmeyi ifade etmektedir (Ahzâb, 33/35).

İbadette huşu da yine riya ve gösterişten uzak bir şekilde ibadetin özünü kavrayarak ifa etme anlamındadır. "Onlar ki, namazlarında huşû (derin bir saygı) içerisindedirler." (Mü'minûn, 23/2) mealindeki ayet-i kerime de bu durumu ifade etmektedir. Yani müminler kibir, gurur ve kendini beğenmişlikten uzaktırlar; kul olduklarının ve ibadet ve itaat etmekten başka bir konumda olamayacaklarının farkındadırlar.

ÖZLÜ SÖZ

*Halk içinde müteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.
(Muhibbî-Kanunî Sultan Süleyman)*

KUR'AN'DA BİLGİNİN DEĞERİ

İslam'ın dünya görüşünün tam ve doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için bilgiye ihtiyaç vardır. Bu sebeple Kur'an'ın kuşatıcı bir kavramı olan ilim, alem tasavvurunda hayatî bir önem arz etmektedir. Kur'an'ın üzerinde önemle durduğu ilim kavramı İslam medeniyeti içerisinde çok zengin bir bilgi kaynağı olarak ortaya çıkmıştır.

Kur'an'da ilim (bilgi) kelimesi, sözlükte geçen genel anlamıyla kullanılmıştır. Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde ilim kelimesi "bilgi" anlamında kullanılmıştır.

Kur'an'da "Melekler, 'seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin' dediler." (Bakara, 2/ 32) "Şüphesiz Allah onu (Talut'u) Sizin üzerinize (hükümdar) seçti, onun bilgisini ve gücünü artırdı. Allah mülkünü dilediğine verir. Allah lütfü geniş olandır, hakkıyla bilendir." (Bakara, 2/247) buyrularak bilginin önemi vurgulanmıştır.

Bu itibarla bilgi insanın dini ve sosyal hayatına yön veren çok önemli bir etkidir. Doğru bilgi ile hareket eden kişi dünyada olduğu gibi ahiret aleminde de huzura kavuşacaktır.

ÖZLÜ SÖZ

*Haykırsam geçenlere kavuşağında her yolun,
Aman Müslüman olun, aman Müslüman olun.
(Necip Fazıl Kısakürek)*

DÜĞÜNLERİMİZ

Evlilik sebebiyle düzenlenen merasimlerdir. Yeni bir yuva kurma maksadı ile yapılan evliliklerin bir törenle halka ilan edilmesidir. Eğlence ve neşe kaynağı olan bu törenler, dünyanın hemen hemen her yerinde âdet halindedir; ancak, farklı milletlere hatta yörelere göre değişiklik gösterir.

Evlilik gibi kutsal bir hadisenin başlangıcı olan düğün konusunda İslam; bir çerçeve çizmemesine rağmen her şeyde olduğu gibi, helal ve haram sınırlarını gözeterek hareket etmek, başkalarının gıpta edeceği meşru ölçüler dahilinde kutlanmasını tavsiye eder.

Peygamberimiz yeni evlenen Abdurrahman bin Avf'a: "Düğün yap, bir konyunla da olsa ziyafet ver." (Buhari, 6, 142) buyurmuştur.

ALLAH HER AN BİZİMLEDİR

Allah Teâlâ, insanı yaratmış, onu imtihan etmek maksadıyla yeryüzüne göndermiştir. İnsanların hangisinin daha güzel amelde bulunacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. (Mülk, 67/2) Kullarına karşı çok şefkatli ve merhametli olan Allah Teâlâ, bu imtihan yolculuğunda kullarını başıboş bırakmamıştır. Onları uyaran peygamberler, kitaplar göndermiştir. Zira Allah her an bizimledir, kullarını gözetmektedir. Her şeyi gören, duyan ve bilen Rabbimiz her an kullarıyla beraberdir. O, kullarına şah damarlarından daha yakın olandır. (Kâf, 50/16)

Allah Rasûlü, hayatının her anında Rabbi'nin onun yanında olduğunu bilmiş, her an O'na sığınıp güvenmiştir. En sıkıntılı anlarında dahi, Rabbi'ne tevekkül etmiş, O'ndan yardım dilemiştir. Hicret esnasında Hz. Ebubekir'le birlikte Sevr mağarasına sığındıklarında Allah Rasûlü mağara arkadaşını “*Üzülme, Allah bizimle beraberdir.*” diyerek teselli etmiştir. (Tevbe, 9/40)

ÖZLÜ SÖZ

Ne tuhaf, insan hiç ayrılmayacağı Allah'tan kaçma, mutlaka ayrılacağı dünyaya yapışma halindedir.

(Ataullah İskenderi)

PEYGAMBER EFENDİ- MİZİN HAYASI

Rasûlullah (s.a.s.), “*Şüphesiz Allah'ın Rasûlünde size güzel bir örnek vardır.*” (Ahzab, 33/21) ayetiyle biz Müslümanlara hayatımızda uymamız gereken bir rehber olarak gösterilmektedir.

Hz. Muhammed (s.a.s.), “*Hayâ imandandır.*” (Buhârî, “İman”, 16) buyurarak utanmanın imanla ilişkisine dikkat çeker. Üstün bir hayâ duygusu taşıdığı, evinde edebiyat oturan genç bir kızdan daha hayâlî olduğu bildirilen Peygamberimiz, aynı fazilete sahip olmasından dolayı Hz. Osman'a özel bir değer vermiştir.

“*Utanmazsan dilediğini yap*” sözü, insana mahsus olan hayâ ya da utanmanın, insanları kötülüklerden alıkoymada çok güçlü bir işlev gördüğünü dile getirmektedir.

HİCRÎ YILBAŞI

Hicret, Peygamberimizin ve Mekke'li Müslümanların, miladi 622 yılında Mekke'den Medine'ye göç etmeleridir. İslam tarihinde ve Peygamberimizin hayatında en önemli olaylardan biridir. Çünkü bu olay, İslamî tebliğde bir dönüm noktası, baskı altındaki Müslümanların kurtuluşu, adeta yeniden dirilişidir. İslam toplumunun var oluşuna ve güçlü bir medeniyet olarak ortaya çıkışına açılan bir kapıdır.

Bu nedenle hicretten 17 yıl sonra, Hz. Ömer'in halifeliği döneminde, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hicret ettiği yıl (M. 622), Müslümanların sosyal ve siyâsî ilişkilerini düzenleyen "Hicri Takvim" için "takvim başlangıcı" kabul edilmiş, senenin ilk ayı olan Muharrem ayının ilk günü ise yılbaşı sayılmıştır.

ÜMMÜ GÜLSÜM

Rasulullah'ın (s.a.s.) Hz. Hatice ile izdivacından olan üçüncü gül goncasıdır.

Nübüvvetten önce Ebû Leheb'in oğlu Uteybe ile nişanlanmış, ancak Ebû Leheb'e beddua edilen Tebbet Süresi indiğinde, Uteybe'den ayrılmıştır. Mekke'li hanımlar biat ederken o da biat etti ve Hz. Peygamber (s.a.s.) hicret ettiğinde o da hicret etti. Ablası Rukiye vefat edince, Efendimiz, O'nu, Hz. Osman (r.a.) ile evlendirdi. Hicretin 9. Yılında vefat etti.

Babası Rasulullah (s.a.s.) namazını kıldırdı ve kabrinin başında gözyaşı döktü.

ÖZLÜ SÖZ

Yeryüzünün baştan başa saltanatı, insanlar arasında bir damla kan akıtmaya değmez.

(Sadi Şirazi)

PEYGAMBERİMİZİN HOŞGÖRÜSÜ

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Sevgili Peygamberimiz, bütün insanları Allah'ın birliğine inanmaya çağırdı. O kendisine verilen bu şerefli görevi yerine getirirken engin bir hoşgörüyle hareket etti. Onun başta ailevi hayatında, çocuklarla, hizmetlileriyle ve diğer insanlarla ilişkilerinde hep hoşgörü hâkimdi. İnsanların eski inançlarını başlarına kakmadığı gibi, sonradan işledikleri kusurlarını da asla yüzlerine vurmazdı. Şiddete bütünüyle karşıydı. (Darimi, "Nikah", 34)

Hız. Peygamber'in çevresindekilere gösterdiği hoşgörü Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir: *"Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi."* (Âl-i İmrân, 3/159)

TEFEKKÜR

Kelime olarak düşünmek, zihin yormak, hatırlamak anlamlarına gelen tefekkür, insana özgü bir özellik olup, Kur'an'da teşvik edilmiştir. Nitekim bir ayette: *"Ey Muhammed!) Sana bu Kur'an'ı indirdik ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın. Belki onlar düşünürler."* buyrulmuştur (Nahl, 16/44).

İnsan öncelikle yaratılıştaki mükemmelliği, kâinattaki düzen ve nizamı, Allah'ın sonsuz kudretine işaret eden rahmet eserlerini, yerin ve göğün yaratılışını, gece ve gündüzün gidip gelişini ve kendisinin var ediliş gayesini tefekkür etmelidir.

Hakkıyla düşünen insan gerçeğe ulaşır, Rabbinin sonsuz kudretini tanır.

ÖZLÜ SÖZ

*Sabrın sonu selamet, sabır hayra alamet.
Bela sana kabretsin, sen belaya selam et.
(Necip Fazıl Kısıkürek)*

HZ. HUD VE AD KAVMİNİN AKİBETİ

Ad kavmi uzun boylu, güçlü kuvvetli kimselerdi. Büyük bir medeniyet kurmuşlar, kalkınmış şehirleri, görkemli binaları, bereketli toprakları, bakımlı bağlarıyla ün salmışlar ve bu güzel şehirlerine “İrem” adını vermişlerdi. Güç ve kuvvet onların başını döndürmüştü, Allah’ı unutarak putlara tapan, zulüm ve zorbalıkta ileri giden sapkın bir topluluk haline gelmişlerdi.

Allah onların hidayeti için Hud’u peygamber olarak gönderdi. Kavmi ona inanmadı ve yalanladı. Kavmin bu küfür ve inadı ilahi gazaba uğramalarına neden oldu. Şiddetli bir kuraklığa maruz kaldılar, günlerce yağmur beklediler, övündükleri o güzel şehirleri bir harabeye döndü. Bir gün gökte bir bulut görüp sevindiler. Hz.Hud bunun bir azap bulutu olduğunu söyledi de ona itibar etmediler. Sonunda şiddetli bir kasırga koptu, ağaçları, bahçeleri, yaptıkları sağlam binaları kökünden söküp attı. Böylece Allah’a inanmayıp azgınlık eden bir kavim tarih oldu.

ÂDÂB-I MUÂŞERET

Görgü kuralları (âdâb-ı muâşeret) toplum huzurunu sağlayan en önemli esaslardandır. İnsanlar arası saygıyı korumak için, dinin sınırını çizdiği helâl-haramlar gibi; din ve örfün birlikte tayin ettiği âdâb-ı muâşeret kuralları da son derece önemlidir.

Zerâfet, kibarlık, iyi ilişkiler kurma, incelik gibi anlamlara gelen edep (çoğulu âdâb) kişi ve toplumlara Yüce Allah’ın rahmet nazarıyla bakmasının bir tecellîsi, insanları her türlü belâdan koruyan bir sığınaktır.

Âdâb-ı muâşeret hayatın her safhasında ibadetten istirahata, selâmlaşmadan vedalaşmaya, aileden topluma; hayatımızın her anını kolaylaştıran esaslar bütünüdür.

ÖZLÜ SÖZ

Karanlık aydınlıktan, yalan doğrudan kaçır. Güneş yalnız da olsa etrafına ışık saçır. Üzülme doğruların kaderidir yalnızlık. Kargalar sürü ile kartallar yalnız uçar. (Ömer Hayyam)

İŞ VE TİCARET AHLAKI

Dinimiz İslam, inananlardan imkân ve kabiliyetleri ölçüsünde çalışıp kazanmalarını, ticaret hayatlarını haksızlık ve suistimalden uzak, düzenli ve güvenli bir şekilde yürütmelerini istemiştir Kur'an-ı Kerim'de; *"İnsan için ancak çalıştığıının karşılığı vardır."* (Necm, 53/39) denilmiş, iş ve ticaret hayatıyla ilgili temel ilkeyi belirleyen Hz. Peygamber (s.a.s.) de *"En temiz helal kazanç, ticaret yapanların kazancıdır. Onlar ki, konuştuğunda yalan söylemez, müşterilerine hainlik etmez, satarken daha pahalıya satayım diye de malını övmez. Borçlarını zamanında öder, alacakları hususunda borçlusunu sıkıştırıp zora koşmazlar."* (Münziri, et-Tergib ve't-Terhib, 2/586) buyurmuştur. Doğru sözlülük, ticarete ve kazançta bereket vesilesidir. Müslüman; alacağı parayı helal ettirmeye çalışırken, üzerine bilhassa "kul hakkı"nın geçmemesi konusunda titiz davranmalıdır.

ÖZLÜ SÖZ

*Varsın sen ilah yine varsın yine varsın.
Aklımda, hayalimde ve hissimde yaşarsın.
(Cenap Şahabettin)*

TEBLİĞ

Tebliğ, yazılı veya sözlü bir mesajı ulaştırılması gerekenlere ulaştırmaktır. Hakk'ı tebliğ, Hz. Peygamber ve O'nun yolunda yürüyenlerin görevidir.

Sabırlı bir şekilde tebliğde bulunmak, insanları hikmetli sözler ve güzel öğütlerle Allah'ın yoluna davet etmek, her mümine ilâhî bir emirdir:

"(Ey Muhammed!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütlerle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et..." (Nahl, 16/125).

Bu ayette geçen "Onlarla en güzel şekilde mücadele et" emri de, tebliğ vazifesini ciddi şekilde yerine getirmeyi gerektirmektedir. Buna göre tebliğde bulunurken tatlı dilli olmalı, akla ve mantığa uygun fikirler öne sürülmeli, muhatap en güzel bir şekilde ikna edilmeye çalışılmalıdır.

PEYGAMBERİMİZİN YETİMLERE KARŞI TUTUMU

Kendisi de bir yetim olarak büyüyen ve içinde bulunduğu toplumun, yetimlere yapılan kötü muamelesine şahit olan Hz. Peygamber, hayatı boyunca yetimler üzerine titizlik göstermiştir.

Yetimlere karşı gösterdiği ilgi ve alaka ile ümmetine örnek olmuş *“Müslümanların evleri arasında en iyisi, içinde kendisine iyi davranılan yetim bulunan evdir. En kötüsü de, içinde yetim bulunup da kendisine kötü davranılan evdir.”* (İbn Hişam, 1, 336) buyurarak yetimlere ilginin önemini belirtmiştir.

Yine bu hususta; *“Kim bir yetimin yiyeceğini ve içeceğini üstlenirse, affedilmeyecek günah işlemedikçe Allah onu cennete yerleştirir.”* (Tirmizi, 4, 320) müjdesinde bulunmuştur.

EBÛ ZER el-GİFARİ (r.a.)

O, Hz. Peygamber'in *“Gök kubbenin altında Ebû Zer'den daha doğru kimse yoktur.”* (Tirmizi, “Menakıb”, 35) şeklindeki övgüsüne nail olmuştur. Hz. Osman onun açık sözlü olmasından dolayı daha fazla yıpranmaması için Medine'ye yakın yerdeki Rebeze'de ikamet etmesini istemiştir. Onun dünyevî ve uhrevî hali *“yalnız yaşayacak, yalnız ölecek ve yalnız haşrolacak”* şeklinde anlatılmaktadır. İşte Ebû Zer el-Gıfari, Rebeze'de ailesiyle münzevi bir hayatı yaşarken orada vefat etmiştir. Sözüyle özü bir olan Ebû Zer'in evinde kendine yetecek kadar kefen bezi bulunmadığı, kafiledeki bir gencin belindeki kuşakla kefenlenip ondan sonra cenaze namazı kıldırıldığı nakledilir.

ÖZLÜ SÖZ

En yüksek sevgi ilahi sevgidir ve bütün sevgilerin kaynağı da odur.
(İbn Arabi)

GÜZEL GEÇİNMEK: İYİ BİR KUL VE İNSAN OLMANIN GEREĞİ

İyilik yapmak, eziyet etmemek, hataları affetmek, güler yüzlü olmak ve güzel geçinmek Müslümanların en önemli özelliklerindedir.

Peygamber Efendimiz, “*Mümin, cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur.*” (İbn Hanbel, II, 400) buyurarak sağlıklı ilişkiler geliştirme ve güzel geçinmenin önemini işaret etmiştir.

Yüce dinimiz ilke olarak kişiden kendisine nasıl davranılmasını istiyorsa diğer insanlara da aynı şekilde davranmasını isteyerek ilişkilerde temel bir ölçüt belirlemiştir. Birey bu ilkeyi esas kabul ederek kendini başkasının yerine koymalı ve davranışlarını en güzel şekilde belirlemelidir.

MÜTEŞÂBİH

Sözlükte benzeyen anlamına gelen müteşâbih; manası kolaylıkla anlaşılmayan, birçok manaya ihtimali olup bunlardan birini tayin edebilmek için haricî bir delile ihtiyaç duyulan, ne anlama geldiği, ne anlatmak istediği ilk bakışta anlaşılmayan, manası açık ve net olmayan, niteliği (seçikliği) belli olsa da içeriği (açıklığı) belli olmayan, namazların sayısı gibi manası akılla kavranamayan lafzlara ve ayetlere denir.

ÖZLÜ SÖZ

Bir kitaptan edinilen bilgi vardır, bir de hayattan edinilen bilgi. Olgun insan diye ikisine de sahip olana denir.

(Cenap Şahabettin)

AHDE VEFA

Ahde vefa, verilen sözü tutmak, yapılan sözleşmeye uymak demektir. Mü'min, hem Allah'a hem insanlara verdiği sözü yerine getirir. Mü'minûn sûresinin ilk dokuz ayetinde kurtuluşa eren mü'minlerin nitelikleri bildirilmektedir. Bu niteliklerden biri de onların emanetlere ve verdikleri sözlere riayet etmeleridir.

Ahde vefa, insanı yücelten meziyetlerdendir. Toplumda güvenin oluşması ve insanların birbirine güvenerek çeşitli teşebbüslerde bulunabilmeleri, borç ve yükümlülük altına girebilmeleri ve böylece iktisadî canlılığın sağlanması, insanlar arasında ahde vefa şuurunun gelişmesi ve yerleşmesine bağlıdır. Dinimiz diğer ahlâkî meziyetlerin yanında buna da gereken önemi vermiştir. Yüce Allah, şöyle buyuruyor:

“Antlaşma yaptığımız zaman, Allah'a karşı verdiğiniz sözü yerine getirin...” (Nahl, 16/91)

EBU EYYÛB EL-ENSARÎ

Milletimizin Eyyûb Sultan olarak isimlendirdiği Ebû Eyyûb Hâlid b. Zeyd el-Ensârî, Hazrec kabilesinin Neccârğulları kolundandır. Hicretten önce Müslüman olmuş ve hicret sırasında Peygamberimiz (s.a.s.)'i Medine'de evine misafir etmiştir. Vahiy kâtiplerindedir.

Hiz. Peygamber'le birlikte bütün gazvelere katılmış, O'nun vefatından sonra da Mısır, Suriye, Filistin ve Kıbrıs seferlerinde bulunmuştur. İlerlemiş yaşına rağmen İstanbul seferine katılmış ve kuşatma esnasında 49 (669) yılında vefat etmiştir. Vasiyeti gereği İstanbul surlarının dibine defnolunmuştur.

Bir süre Mescid-i Nebevî'nin imamlığını da yapmış olan Ebû Eyyûb el-Ensari (ra), Ülkemizin ve İstanbul'un aziz misafiri ve manevi sultanıdır.

ÖZLÜ SÖZ

En üstün ahlaki hareket; sana gelmeyen akrabaları ziyaret etmen, seni mahrum edenlere ikramda bulunman ve sana kötülük yapanları affetmendir.

(Sadi Şirazî)

ALIN TERİ VE HELAL KAZANCIN ÖNEMİ

İslam'da kişinin kimseye muhtaç olmadan hayatını sürdürebilmesi, çoluk çocuğunun nafakasını elde etmek amacıyla helal yoldan alın teri ile çalışıp kazanması, ibadet ölçüsünde kutsal ve değerli bir davranış olarak kabul edilmiştir.

Yüce Allah, *"Ey insanlar! Yer yüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyin..."* (Bakara, 2/ 168); *"Allah'ın size rızık olarak verdiklerinden helal, iyi ve temiz olarak yiyin ve kendisine inanmakta olduğunuz Allah'a karşı gelmekten sakının"* (Maide, 5/88), anlamındaki ayetleri ile helal ve temiz rızık yenilmesini emretmektedir.

Hz. Peygamber de alın teri ile helal kazanç teminine dikkat çekmiştir: *"Hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir. Davûd (a.s.) da kendi elinin emeğinden yerdi."* (Buhârî, "Büyû", 15) buyurmaktadır.

CÜVEYRİYE BİNTİ HÂRİS (r.a.)

Hicretin beşinci yılında Beni Mus-talik Gazvesinde kocası ölüp kendisi esir düştükten sonra İslam'la şereflenip, Rasûlullah'ın aile halkasına dahil olan Cüveyriye binti Hâris'in asıl adı Berre'dir. Kendisini esâretten kurtarmak için Medine'ye gelen kabile reisi babasına karşı; "Ben Rasûlullah'ı tercih ediyorum" diyerek babasını hayrette bırakan, çok namaz kılan, çok oruç tutan, fakirleri gözeten, hayırsever bir İslam hanımefendisi ve Mü'minlerin annesidir. Peygamberimiz, ona "küçük kız" anlamına gelen Cüveyriye adını vermiştir. 65 yaşında vefat etmiş, Medine'de Baki' Kabristanlığı'na defnedilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Can saatini Rahman ezelde kuruvermiş.
Bir gün göreceksin ki o saat duruvermiş.
(Necip Fazıl Kısakürek)*

HASETTEN, KISKANÇLIKTAN KAÇINMAK

Kıskançlık, pek çok kötülüğü beraberinde getiren önemli bir ruh hastalığıdır. Böyle insanlar başkalarının üstünlüklerini kendilerine yediremezler. Kıskançlık ve hasetlik, ahlaklı bir insanda bulunmaması gereken kötü huylardandır. Kıskançlık duygusu çoğu kez kıskanılan kimseye zarar vermeye kadar gidebilir. Bu nedenle insanların güzel ve üstün özelliklerini kıskanmamalıyız.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de; "...Nefisler ise kıskançlığa ve bencil tutkulara hazır (elverişli) kılınmıştır. Eğer iyilik eder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır." (Nisa, 4/128) buyurmuştur.

Peygamberimiz (s.a.s.) de, "Hasetten kaçının. Çünkü o, ateşin odunu veya kuru otu yiyip tükettiği gibi, bütün hayırları tüketir." (Ebu Dâvud, "Edeb", 52, 4903) buyurmuştur.

HARAM

Dinimizce yapılması kesin olarak yasaklanan şeye Haram denir. Adam öldürmek, hırsızlık yapmak, içki içmek, kumar oynamak gibi. Haramı işleyen kimse ceza ve azabı hak etmiş olur. Allah korkusundan dolayı haramdan kaçınan sevab kazanır. Haramı inkâr eden dinden çıkar. Yüce Allah, iyi, temiz ve insan sağlığına yararlı olan şeyleri helâl; kötü, pis ve zararı olan şeyleri de haram kılmıştır (Mâide, 5/4). Haram kılma yetkisi ise sadece Allah'a aittir (Ar'âf, 7/36).

ÖZLÜ SÖZ

*Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,
Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.
(Mithat Cemal Kuntay)*

AŞÛRE GÜNÜ

Hicrî takvime göre Muharrem ayının onuncu gününe “aşûre günü” denir. İslam öncesinde Mekke halkı aşûre günü oruç tutarlardı, Kabe'nin örtüsünü değiştirirlerdi. Peygamberimiz de Mekke'de iken aşure orucu tutmuştur (Tirmizi, “Savm”, 49). Ayrıca Peygamberimiz *“Aşûre günü orucunun, bir önceki yılın günahlarına kefarete olmasını Allah'tan umarım”* sözleriyle bu orucun tutulmasını tavsiye etmiştir (Tirmizi, “Savm”, 48).

Ramazan orucu farz kılındıktan sonra Peygamberimiz (s.a.s.), aşûre orucunu tutmaya devam etmiş ve *“Ramazan orucundan sonra en faziletli oruç Allah'ın ayı olan Muharrem ayında tutulan aşûre orucudur”* (Tirmizi, “Savm”, 40) buyurmuştur. Aşure orucunun Muharrem ayının 9 ve 10 veya 10 ve 11. günleri tutulması da tavsiye edilmiştir.

MEKRÛH

Delil yönünden haram kadar kesin olmamakla birlikte, yapılmaması istenen şeylere mekrûh denir.

Mekrûh; tahrimen mekrûh ve tenzihen mekrûh olmak üzere ikiye ayrılır.

Harama yakın olan mekrûha tahrimen mekrûh; helale yakın mekrûha da tenzihen mekrûh denilir.

Vaciplerin terk edilmesi tahrimen mekrûh; sünnet veya müstehtapların terk edilmesi de tenzihen mekrûhtur.

ÖZLÜ SÖZ

Hocana tazim ve hürmet et. Çünkü hoca hakkı ana-baba hakkından fazladır. Ana-baban dünyanı mamur ederken, hocan ahiretini mamur eder. Onun içindir ki, hocaya hürmet, ana-babaya hürmetten efaldir. (İmam Gazali)

İLMİ İRFANA DÖNÜŞTÜRMEK

Türkçe de bilmek, bilim manalarına gelen ilim kelimesi Kuran-ı Kerimde pek çok yerde geçmektedir. Bu durum islam dininin ilme verdiği önemi göstermektedir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) de müslümanları ilme teşvik etmiş, *"ilim tahsil etmek kadın erkek her müslümana farzdır"* buyurmuştur. (İbn Mace, "Mukaddime", 17) Ayrıca alimlerin peygamberlerin varisleri olduğunu da beyan etmiştir. (Buhari, "İlim", 10; Ebu Davud, "İlim", 1)

Peygamber efendimiz (s.a.s.) ilmin tam manası ile amel ile idrak edilebileceğini yaşayışıyla bize göstermiş ve *"faydası olmayan ilimden Allah'a sığınırım"* buyurarak (Müslin, "Zikr", 73; Ebu Davud, "Vitr", 32) bizleri de bu konuda uyarmış ve böylece tarihte söyledikleri lafta kalmayan, inançlarına davranışlarıyla ses veren, özü sözü bir olan bir medeniyet; islam medeniyeti ortaya çıkmıştır.

ÖZLÜ SÖZ

*Doğru yola gittin ise, eğer dediğin tuttun ise,
Bir hayır da ettin ise, birine bindir az değil.
(Yunus Emre)*

MÜBÂH

Sözlükte "açıklanan, açığa konan, salıverilen, helal kılınan" gibi anlamlara gelen mübâh, dinen mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiillerdir.

Mükellefin bu fiilleri yapması veya terk etmesi, övgü veya kınanmayı, sevap veya günahı gerektirmez.

Yemek, içmek, uyumak böyle fiillerdendir. Ayrıca bir konuda hiçbir dini yasaklama ve kısıtlamanın bulunmaması da o şeyin mübahlığının delilidir. Fıkıhta, "eşyada aslolun ibahadır" külli kaidesi bunu ifade etmektedir.

EHL-İ BEYT SEVGİSİ

Sevgili Peygamberimizin aile fertlerine ehl-i beyt denir. Resûl-i Ekrem'in eşleri ve çocukları, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ile onların soyundan gelenler ehl-i beyttendir. Tarih boyunca ehl-i beyti sevmek, Peygamber Efendimizi sevmenin bir göstergesi sayılmış; bu sevgi, edebiyattan sanata pek çok alanda tezahür etmiştir.

Osmanlılar, sadece Hz. Peygamberin ehl-i beytinin işleriyle meşgul olmak üzere Nakîbü'l-Eşrâf adı verilen bir müessese oluşturmuştur. Hz. Hüseyin soyundan gelenlere Seyyid, Hz. Hasan soyundan gelenlere Şerif denilmektedir.

Sevgili Peygamberimiz ile ehl-i beyte salât ve selâm getirmek Müslümanların bir görevidir. (İbn Hanbel, VI, 323)

MÜSTEHAH

Müstehab, beğenilen, hoş giden amel. Peygamberimizin bazen yapıp, bazen terk ettikleri ibadet ve amel cinsinden olan işlerdir.

Müstehab, yapılıncı sevâb, yapılmayınca günâh olmayan eylemlerdir. Mendupla eş anlamlıdır. Müekket olmayan sünnettir.

Müstahab, mendup, farz ve vacib üzerine ilave olarak yapıldığı için nafie; kesin bir emre dayanmadığından sevap için tatavvu ismi verilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Bedenin bu dünyadandır, gönlün de öteki dünyadan. Bedenin dostu eğlence, heves, şehvet ve aşırılıklardır. Gönlün dostu da Haktır.

(Mevlâna)

HZ. PEYGAMBER VE TORUNU HZ. HASAN

Hız. Peygamber'in "reyhânesi" ve en çok sevdiği torunlarındandır. İsmiini bizzat Peygamberimiz koymuş, kulağına ezan okumuş, yedi günlük olunca akîka kurbanı kesilmesini emretmiştir. Hız. Peygamber onu kendi terbiyesinde yetiştirmiş, çoğunlukla yanından ayırmamış, namazda iken torunu üzerine çıktığında secdesini uzatmıştır. (Ahmed b. Hanbel, III, 493, 494) Cennet gençlerinin efendilerindendir. (Ahmed b. Hanbel, III, 3) Hız. Hasan çok cömertti ve fizik olarak Hız. Peygamber'e çok benzerdi (Tirmizî, "Menâkıb", 31). Peygamberimizin ona öğrettiği dua şöyledir: *"Ey Allah'ım! Beni hidayete erdirdiğın, âfiyet verdiğın kişilerden eyle ve dost edindiğın kullarının arasına kat! Verdiğın şeyleri benim hakkımda mübarek kıl ve hüküm verdiğın (takdir ettiğın) şeylerin şerrinden de koru. Senin dost edindiğın bir kişi asla zelil olmaz."* (Ahmed b. Hanbel, I, 200)

KONYALI MEHMET VEHBİ EFENDİ

1861'de Konya-Hadim- Kongul köyünde doğdu. Gerekli tahsilini tamamlayıp 1901 yılında Hukuk Mahkemesine Üye ve Hukuk Mektebine Müderris oldu.

1908'de İstanbul Meclisine Konya Meb'usu oldu, 1911'de meclisin dağılmasıyla Konya'ya gelerek «Hülâsatül Beyan Fî Tefsiril Kur'an» adlı 15 ciltlik eserini yazmağa başladı, 1915'de tamamladı.

23 Nisan 1920'de Konya Meb'usu seçilerek TBMM katılarak, Milli Mücadele boyunca kurtuluş Savaşında çalıştı. Meclis Reisliği, Şer'îye ve Evkaf Vekilliği görevlerini de yaptı. İstiklal Savaşından sonra siyasetten çekildi. Yazmış olduğu Tefsirini bastırmak ve yeni eserlerini yazmakla meşgul oldu. 27 Kasım 1949'da vefat etti. Kabri Konya Musalla Mezarlığındadır.

ÖZLÜ SÖZ

*Gönül Çalab'un tahtı / Çalab gönüle baktı
İki cihan bedbahtı / Kim gönül yıkar ise
(Yunus Emre)*

HZ. PEYGAMBER'İN TORUNU: HZ. HÜSEYİN

Bütün müslümanlar, Hz. Peygamber'in "Sizi nimetleriyle donattığı için Allah'ı seviniz. Allah'ı sevmenizden dolayı beni seviniz. Benden dolayı da ehl-i beytimi seviniz" (Tirmizî, "Menâkıb", 32) hadisinden hareketle onun güzide torunu, ehl-i beyt mensubu, Hz. Ali ve Fatıma'nın oğlu, Kerbela şehidi Hz. Hüseyin'i candan sevmişlerdir. Hz. Hüseyin 10 Ocak 626 yılında dünyaya gelmiş, ismi bizzat Peygamber tarafından verilmiş, 6 yaşına kadar onun yanında yetişmiş mümtaz bir şahsiyettir. Bedeni dedesine benzediği gibi ahlakı da tamamıyla ona benzerdi. İman, ibadet ve Hak aşkı dorukta idi. Ne var ki bu eşsiz şahsiyet yakın çevresiyle birlikte siyasi ihtiraslar uğruna 10 Muharrem 61 (10 Ekim 680) yılında acımasızca şehit edilmiştir. Tarih boyunca onu seven kalpler, onun dramatik acısını da kalbinin derinliklerinde hissetmişlerdir. Hz. Peygamber bir hadisinde, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i sevdiğini söyleyip onları sevenleri sevmesi için Allah'a dua etmiştir (Tirmizî, Menâkıb, 31).

İSMAİL BİÇER

1947 yılında Bolu'nun Göynük ilçesinde doğan İsmail Biçer Hocaefendi 1957 yılında hıfzını tamamladı.

1976'da İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu. Mihrimah Sultan Camiinde müezzinlik ve Bayezid Camiinde imam-hatiplik yaptı.

Reisu'l-kurra Abdurrahman Gürses Hocaefendi'den kıraat ilmi okuyarak icazet aldı.

1998'de elim bir kaza sonucu hayatını kaybetti. Allah rahmet eylesin.

ÖZLÜ SÖZ

Bir olalım, iri olalım, diri olalım.

(Hacı Bektaş-ı Veli)

CENNETLE MÜJDELENEN SAHABİLER

Aşere-i Mübeşşere, hayatta iken Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından Cennet'le müjdelenen sahabiler için kullanılmış bir tabirdir. Bunlar Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman b. Avf, Hz. Ebû Ubeyde el-Cerrah, Hz. Talha, Hz. Zubeyr, Hz. Sa'd b. Ebu Vakkas ve Hz. Said b. Zeyd'dir (Tirmizî, "Menâkıb", 25).

Aşere-i Mübeşşere'nin ortak özellikleri şunlardır: Her şeyden önce onlar ilk Müslümanlardır. Hz. Peygamber'e (s.a.s.) ve İslam'a maddi-manevi en büyük katkıları onlar gerçekleştirmişlerdir.

Tamamı Müslümanların müşriklere karşı gerçekleştirdikleri ilk büyük cihat hareketi olan Bedir gazvesinde yer almışlardır. Aynı şekilde onlar Hudeybiye Barış Antlaşması'ndan önce gerçekleşen Rıdvan Biati'nda Hz. Peygamber'i (s.a.s.) her şartta koruyacaklarına dair söz verenlerin öncüleri olmuşlardır.

HABERÎ SIFATLAR

Haberî sıfatlar; Allah'ın eli, yüzü, gözü, gelmesi, inmesi ve yakın olması gibi ayet ve hadislerde geçen sıfatlardır. Kur'an'da Allah'ın eli, yüzü, gözü, arşı istivası, gelmesi, insanlara yakınlığı ve onlarla beraber olmasından söz edilmektedir. (Bk. Âl-i İmrân, 3/73; Fetih, 48/10; Bakara, 2/115; Tâhâ, 20/5)

Allah, yarattıklarından hiçbirine benzemez. Allah'ın eli, yüzü, gözü gibi sıfatları vardır. Fakat bunlar; bizim elimiz, yüzümüz, gözümüz gibi değildir.

ÖZLÜ SÖZ

*Yüzüne medh edeni sanma dost bir ben isem
Yolunda medhini gör gaibane kim söyler
(Bağdath Rubi)*

MISIR FATİHİ AMR BİN AS

Ashab-ı kiramın ileri gelenlerinden Amr bin As, Peygamber efendimizin doğumundan bir kaç sene sonra Mekke'de doğdu. Mekke'nin fethinden altı ay önce de Müslüman oldu.

Mekke fethinde ve Huneyn gazasında bulundu. Peygamberimiz tarafından Umman valiliğine tayin edildi. Yermük Muharebesinde büyük kahramanlıklar gösterdi

Hiz. Ömer'in halifeliği sırasında Filistin valiliğine tayin edildi. Mısır'ın fethi için vazifelendirildi. Fetihden sonra Mısır'a vali oldu. Kuzey Afrika'ya yönelerek, Trablusgarb ve Sirte'yi fethetti. Hiz. Osman zamanında halifenin müşaviri oldu. Hiz. Muaviye'nin halifeliği sırasında yeniden Mısır valisi oldu. Ömrünün sonuna kadar bu vazifede kaldı. 664 (H. 43)te 93 yaşındayken Mısır'da vefat etti. Mukattam mevkiine defn edildi.

ALEM

İlim kökünden türeyen alem sözlükte; "belli eden, bildiren, iz, alâmet, işâret ve nişan" anlamlarına gelir. Çoğulu, a'lâm'dır.

Arap dilinde özel isme alem dendiği gibi bayrak, sancak ve sınır taşına da alem denir.

Ülkemizde câmi kubbelerinin tepelerinde ve daha çok minarelerin en ucuna takılan ve hilal şeklindeki işaretlere alem denilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

İnsanın en büyüğü, en yüksek mevkiide iken tevazu gösteren, kudret sahibi iken affeden, kuvvetli olduğu vakit zulmetmeyen ve adaletle hareket edendir.

(Abdümelik b. Mervan)